

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1)

N2017/00222/HL

Sammanfattning

Utredningen har 75 förslag, varav de flesta innebär att regeringen eller utpekade myndigheter ska utreda och utveckla förslag på olika områden eller säkerställa att olika målsättningar uppnås. Konkurrensverkets yttrande avgränsas till de förslag som har en mer konkret utformning och som rör frågeställningar som rör Konkurrensverkets ansvarsområden eller våra förutsättningar att bedriva en effektiv verksamhet.

Konkurrensverket konstaterar att det inte finns något hinder mot att upphandlande myndigheter ställer miljö- och djurskyddskrav som är i nivå med svenska bestämmelser i offentliga upphandlingar. Sådana miljö- och djurskyddskrav måste dock vara förenliga med de upphandlingsrättsliga principerna, vilket bland annat innebär att de måste vara relevanta och proportionerliga. En bedömning av vilka krav som ska ställas och hur de kan formuleras måste därför göras i varje enskilt fall.

Konkurrensverket instämmer i att staten bör ta ett tydligare ansvar för stöden till bredbandsutbyggnad i områden där det saknas marknadsmässiga förutsättningar för utbyggnad. Konkurrensverket anser också att det vore positivt om stöden till bredbandsutbyggnad konkurrensutsattes, till exempel genom upphandlingar, av de projekt som anses prioriterade för regionernas utveckling.

Konkurrensverket anser att det troligen kan vara lämpligt att förmå stora statliga myndigheter, med verksamhet i flera delar av Sverige, att i högre utsträckning förlägga och expandera verksamheter utanför Stockholm. En bedömning av vad som är lämpligt måste dock göras i varje enskilt fall.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

2.3.3 Omställning till en hållbar utveckling av landsbygdernas platsbundna verksamheter

Kommittén föreslår att svensk livsmedelsstrategi ska ha som mål att öka den svenska livsmedelsproduktionen, och att ett led i ett sådant mål är att offentlig upphandling ska innehålla krav som motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd.

Konkurrensverket anser att de krav och villkor som ställs i offentliga upphandlingar inte får användas för att gynna svenska leverantörer eller stänga ute konkurrens från andra länder. Sådana krav skulle strida mot principerna om likabehandling och icke-diskriminering och kan leda till att upphandlingen måste göras om. Däremot finns det inte hinder mot att upphandlande myndigheter ställer miljö- och djurskydds krav som är i nivå med svenska bestämmelser i offentliga upphandlingar, om syftet med kraven handlar om miljö eller djurskydd. Sådana miljö- och djurskydds krav måste dock, liksom alla krav som ställs i samband med offentlig upphandling, vara förenliga med de upphandlingsrättsliga principerna, vilket bland annat innebär att de måste vara relevanta och proportionerliga. En bedömning av vilka krav som ska ställas och hur de kan formuleras måste därför göras i varje enskilt fall. En generell skyldighet för upphandlande myndigheter att inkludera svenska miljökrav och svenska regler för djurskydd i upphandlingar riskerar att leda till att krav ställs utan närmare analys kring kravens relevans och konsekvenser i den aktuella upphandlingen. Detta riskerar i sin tur att leda till att otillåtna krav ställs och en ökad risk för överprövningar.

3.1.2 Fullborda bredbandsutbyggnaden med innovationsupphandling till 2025

Kommittén föreslår att Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021-2027 så att länsstyrelserna tillsammans med de regionalt utvecklingsansvariga och kommunerna kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet. Post- och telestyrelsen (PTS) föreslås meddela föreskrifter för dessa upphandlingar i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag. Kommittén skriver att upphandlingarna bör innebära att en operatör tar på sig att utföra ett helhetsåtagande gentemot beställaren, som bör vara staten genom PTS eller länsstyrelserna.

Konkurrensverket instämmer i att det vore bra om staten tar ett tydligare ansvar för utformningen av stöden till bredbandsutbyggnaden i de områden där det saknas marknadsmässiga förutsättningar för utbyggnad, inte minst vad gäller vilka krav och villkor som ska ställas på leverantörerna och vid prioriteringen mellan olika projekt. Konkurrensverket anser också att det vore positivt om stöden till bredbandsutbyggnad konkurrensutsattes, till exempel genom upphandlingar, av de projekt som anses prioriterade för regionernas utveckling.

6.2.3 Kreditinstitutens ansvar för betaltjänster och kontanthantering behöver lagregleras

Kommittén föreslår att kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering utvidgas så att även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonton med grundläggande funktioner, som uttag och insättning av kontanter.

Kommittén anser att det är marknadens ansvar, genom banker och andra kreditinstitut, att förse medborgarna med betaltjänster, inklusive möjligheter att ta ut och sätta in kontanter. Konkurrensverket har inga invändningar mot detta resonemang när det gäller fysiska personer, men ifrågasätter om resonemanget kan eller bör utvidgas till att även gälla juridiska personer. Varje företag, även banker och kreditinstitut, bör ta ansvar för vilka företag man accepterar som kunder, och bör ha möjlighet att göra en affärsmässig bedömning av vilka tjänster man vill erbjuda.

7.1.4 Statliga tjänster omlokaliseras från Stockholm till FA-regioner i behov av statliga arbetsplatser

Kommittén rekommenderar att 10 000 tjänster vid statliga myndigheter i Stockholms FA-region omlokaliseras till FA-regioner i behov av statliga arbetstillfällen. Omlokaliseringen bör i första hand ske till kommuner med en besvärlig arbetsmarknadsstruktur, som minskar i befolkning och har förlorat statliga arbetstillfällen. Kommittén föreslår att när en ny myndighet inrättas ska en lokalisering utanför storstadskommunerna alltid vara förstahandsalternativet.

Konkurrensverket invänder mot kommitténs resonemang där statliga myndigheter och statliga arbetstillfällen ses som en sysselsättningsåtgärd. Konkurrensverket anser att varje myndighet bör organiseras och lokaliseras så att myndigheten kan utföra sitt uppdrag på ett fullgott och kostnadseffektivt sätt. Statliga myndigheter med verksamheter som innebär direkta kontakter med invånarna, t.ex. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Polisen, behöver därför bedriva verksamheter på många platser och i hela landet, så att alla invånare kan omfattas av den service och trygghet som myndigheterna har till uppgift att upprätthålla.

De flesta statliga myndigheter har dock mycket små behov av direkta kontakter med privatpersoner. Sådana myndigheter kan därför samla hela sin verksamhet på en eller ett fåtal platser, vilket ofta har stora fördelar eftersom det ger utrymme för specialisering och underlättar den interna styrningen. Konkurrensverket instämmer i utredningens resonemang att det troligen kan finnas effektiviseringsvinster att hämta genom att placera verksamheter i andra delar av landet, med lägre lokalkostnader och lägre personalomsättning än i Stockholm. Sådana verksamheter bör dock antingen vara tillräckligt stora för att de ska utgöra egna karriärsystem eller förläggas där det redan finns arbetsgivare med liknande

kompetensbehov. Konkurrensverket anser därför att det troligen kan vara lämpligt att förmå stora myndigheter, med verksamhet i flera delar av Sverige, att i högre utsträckning förlägga eller expandera verksamheter utanför Stockholm. En bedömning måste dock göras i varje enskilt fall.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget att lokaliseringar utanför storstadskommunerna alltid ska vara förstahandsalternativ när nya myndigheter inrättas, men även här måste en bedömning göras i varje enskilt fall. Små och smala myndigheter kan troligen i många fall få svårt att bedriva en effektiv verksamhet på andra ställen än i Stockholm, eftersom uppdragen ofta bygger på kontakter med andra myndigheter

8.1.1 Alla statliga utredningar får i uppdrag att beakta konsekvenser för landsbygdens utveckling

Kommittén föreslår att det införs en skrivning i kommittéförordningen om att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdens utveckling av sina förslag.

Konkurrensverket anser att det saknas en tydlig definition av vad som avses med "landsbygder". Konkurrensverket anser därför att ett eventuellt krav om att beakta konsekvenser för utvecklingen av vissa regioner bör formuleras generellt, så att en utredning som lämnar förslag som innebär konsekvenser för den regionala utvecklingen bör redovisa alla konsekvenser den kan förutse, såväl för "landsbygder" som för andra typer av regioner. Konkurrensverket vill dock påpeka att det i många fall kan vara svårt att urskilja sådana konsekvenser, åtminstone när det gäller generella regelverk som upphandlingsreglerna eller konkurrenslagstiftningen.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektören. Föredragande har varit biträdande avdelningschefen Stefan Jönsson.

Karin Lunning

Stefan Jönsson